

เรียนสุข สนุกสอน!

ฉบับ

9

กันยายน
2561

โครงการวิจัยปฏิบัติการโรงเรียนพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง (School Quality Improvement Program : sQip)

นายนคร ตั้งกะพิภพ

หัวหน้า Q-Coach โครงการวิจัยปฏิบัติการโรงเรียนพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง

วงรอบที่ 3 ของการพัฒนาโรงเรียนด้วยตนเอง

เวลาของการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพด้วยโรงเรียนเอง ในโครงการวิจัยปฏิบัติการโรงเรียนพัฒนา คุณภาพต่อเนื่อง (School Quality Improvement Program) หรือ sQip ผ่านไปแล้วเกือบ 1 ปีครึ่ง ซึ่งหมายถึง การวิจัยและการพัฒนา (Research & Development) กำลังจะผ่านวงรอบที่ 3 ในเดือนตุลาคม 2561 นี้ เพื่อก้าวสู่วงรอบที่ 4 ต่อไป ดังนั้น ในปลายวงรอบที่ 3 โรงเรียนทุกโรงเรียนในโครงการ sQip 198 โรงเรียน ใน 14 จังหวัด จึงมีการประชุมปฏิบัติการเปิดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Management : KM) กระจายใน 7 พื้นที่ ซึ่งได้เลือกสถานที่พร้อมวางแผนกิจกรรม KM เพื่อให้ได้ประโยชน์มากที่สุดสำหรับผู้บริหารโรงเรียน 1

และครูแกนนำในโรงเรียนตามประเด็นเรื่องที่กำหนด 2 คน ทั้งยังจะมีนักเรียนร่วมประชุมปฏิบัติการด้วยอีก 1 คน รวมเป็น 4 คน ต่อ 1 โรงเรียน อีกด้วย

ประเด็นสำคัญของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ล้วนพิจารณาให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนโดย**มิติของการเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ** มีครูกับผู้บริหารโรงเรียนเป็นกลไกการขับเคลื่อนเพื่อคุณภาพนักเรียนทั้งโรงเรียน ซึ่งทุกโรงเรียนได้ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องใน 3 วงรอบ หรือ 3 ภาคเรียน ตั้งแต่ให้จุดเน้น**วงรอบที่หนึ่ง** เป็น **"เรียนสุข สนุกสอน"** สร้างโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้อย่างมีความสุข โรงเรียนน่าอยู่น่าเรียน ครูรักเด็ก เด็กรักครู ฯลฯ ส่วนจุดเน้นใน**วงรอบที่สอง**

เรื่องเด่นในฉบับ

แนวคิดการพัฒนาวิชาชีวศูรผ่าน Lesson Study (LS) บทเรียนการจัดการห้องเรียนแบบฉบับประเทศไทยปุ่น

เปิดห้องเรียน sQip : ห้องเรียนแห่งความเสมอภาค เพื่อความสุขของครูและนักเรียน

ปรุงรสด้วยมือครู

อีกหนึ่งภาคเรียนถัดมา คือ **"ห้องเรียนเป็นฐาน กระบวนการเป็นทุน"** เป็นผลทำให้การตั้งเป้าหมาย (Q-Goal) ของแต่ละโรงเรียนเป็นเป้าหมายเพื่อนักเรียนที่พึงจะได้รับอย่างตรงกับศักยภาพตามบริบทพื้นถิ่น และให้โอกาสอย่างทั่วถึง เท่าเทียม เริ่มมีการพัฒนากระบวนการที่ครูทุกคนร่วมมือร่วมใจสร้างการใฝ่รู้ใฝ่เรียน เกิดเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) ที่มีเครื่องมือและร่องรอยการปฏิบัติภายในโรงเรียนอย่างหลากหลายวิธี นำมาเป็นวงแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันเป็นระยะๆ ต่อเนื่อง เพื่อนำประสบการณ์ที่ได้ ไปปรับปรุงกระบวนการและวิธีการของคุณ ผลงานเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นในหลายโรงเรียน **เกิดมีครูแกนนำสามารถขยายผลกระบวนการ PLC ให้กับโรงเรียนอื่นๆ ในเขตพื้นที่ในหลายเขต** สำหรับ**วงรอบที่สาม**ที่จะจบวงรอบในเดือนตุลาคม 2561 นี้ จึงเป็นการนำจุดเน้นที่กำหนดเป็นแผนงานร่วมกันไว้ว่า **"วิธีการชัด ตัวชี้วัดชัด"** มาเป็นหัวข้อสำคัญของการประชุมปฏิบัติการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เพียงการเตรียมการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (เวที KM) 7 พื้นที่ครั้งใหม่ ในเดือนตุลาคม 2561 นี้ ได้มีการตื่นตัวของผู้บริหารโรงเรียนและครู ในระดับที่น่าจะให้ประโยชน์ต่อกันเป็นอย่างดี อาจเนื่องมาจาก**กระแสของการประกาศกฎกระทรวงเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแนวใหม่ และการกำหนดการประเมินรอบ 4 ของ สมศ.ด้วย** ทำให้โรงเรียนทั้งประเทศให้ความสนใจ มาก โรงเรียนในโครงการ sQip จึงตรวจสอบตนเองที่โรงเรียนได้มีการพัฒนาคุณภาพต่อเนื่องมาก่อนหน้าแล้ว ถึง 3 ภาคเรียน และ**พบว่ามีความสอดคล้องกับแนวใหม่ ของกระทรวงฯ และ สมศ.มาก โดยเฉพาะการมีเป้าหมาย (Q-Goal) มีกระบวนการหลักที่พอเหมาะแก่การจัดวิธีการ** ทำให้ผลบรรลุเป้าหมายที่กำหนดขึ้น และมีตัวชี้วัดต่างๆ ที่สามารถวัดผลประเมินผลคุณภาพว่าได้ระดับใด โรงเรียน sQip จึงตื่นตัวสำหรับการนำประสบการณ์ที่ได้พัฒนามาเป็นลำดับนั้น มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการขยับขับเคลื่อน **"วิธีการชัด ตัวชี้วัดชัด"** ให้ดีขึ้นอีก

วัน	09.00 - 10.00	10.30 - 12.00 น.	13.00 - 14.30 น.	15.00 - 16.30 น.
1	ลงทะเบียน	"การประกันคุณภาพภายใน : งาน sQip ให้มีคัมภีร์สัมพันธ์เชื่อมโยงกับแผนอนาคตของโรงเรียนอย่างไร" เวทีเรียนรู้การผลิตสื่อสำหรับแกนนำนักเรียน	เวทีเสวนา :โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ(จำนวน 2 โรงเรียน) : ผู้บริหาร-ครู-ชุมชน เวทีเรียนรู้การผลิตสื่อสำหรับแกนนำนักเรียน	แบ่งกลุ่มปฏิบัติแต่ละโรงเรียน ปรับแนวทางของโรงเรียนคน
2	กลุ่ม 1 ผู้บริหาร : วิธีการชัด ตัวชี้วัดชัด	กลุ่ม 2 ครู 1 : เรื่องเล่าเราพลัง "การส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงนักเรียน"	กิจกรรมกลุ่ม "กลั่นสู่ฐานโรงเรียนของคน" (ที่ประชุมใหญ่)	ก้าวต่อไป : Next Step
	กลุ่ม 3 ครู 2 : แลกเปลี่ยนเรียนรู้ Q-PLC / LS			
	กลุ่ม 4 นักเรียน : ถอดบทเรียนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น			

ในการนี้ โครงการ sQip ได้รับการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ที่เป็นคณะกรรมการกำกับทิศ ทีมที่ปรึกษา และภาคีร่วมมือจาก สพฐ./ สมศ./ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/ศึกษานิเทศก์ และผู้ทรงคุณวุฒิต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก เพื่อช่วยให้กิจกรรมที่ออกแบบไว้ในตารางกำหนดกิจกรรม มีความเชื่อมโยงและตอบโจทย์คุณภาพให้โรงเรียนนำกลับไปพัฒนาต่อไป

จดหมายข่าว "เรียนสุข สนุกสอน" ฉบับนี้ จึงเป็นการสื่อสารแนวทางการจัด KM และความคาดหวังในประโยชน์ที่โรงเรียน sQip พึงได้รับจากทุกภาคีสนับสนุน และ หวังว่า **วงรอบที่สี่** ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2561 จนถึง 31 มีนาคม 2562 จะเป็น **ช่วงเวลาที่ดี ผลักการทำงานเชิงคุณภาพ**ของแต่ละโรงเรียนมากที่สุดนะครับ 🍀

แนวคิดการพัฒนาวิชาชีพผ่าน Lesson Study (LS) บทเรียนการจัดการห้องเรียนแบบฉบับประเทศญี่ปุ่น

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย เป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจในการปฏิรูปการศึกษามาอย่างยาวนาน จนกระทั่งเข้าสู่ยุคการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีการปรับเปลี่ยนทิศทางการแสวงหาและส่งผลต่อการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ครุจึงต้องมีการตื่นตัว รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และปรับเปลี่ยนรูปแบบในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนให้มีความทันต่อที่จะดำเนินชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีคุณภาพ

เมื่อวันที่ 25-26 สิงหาคม 2561 สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้จัดการประชุมทางวิชาการของคุรุสภา ประจำปี 2561 เรื่อง "ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ : พลังครุขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย" ณ ศูนย์ประชุมวายุภักษ์ โรงแรมเซ็นทราศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ ที่ประชุมได้รับเกียรติจาก **นพ. ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ** เป็นประธานในการเปิดการประชุม ผู้เข้าร่วมประชุมประกอบไปด้วย ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการ วิทยากรจากองค์กรระหว่างประเทศ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผู้แทนหน่วยงานทางการศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นิสิตนักศึกษา และผู้สนใจเข้าร่วมกว่า

2,000 คน ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ได้ร่วมเป็นวิทยากรในเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากต่างประเทศ หัวข้อ "*Sharing Experience: Professional Learning Community (PLC)*" หรือแปลเป็นไทยว่า **การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การสร้างชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ** โดยขอนำประสบการณ์จากวิทยากรจากประเทศญี่ปุ่น **อาจารย์ Tochiakira FUJII จากมหาวิทยาลัย Tokyo Gakugei** มาเล่าให้สมาชิกได้ร่วมเรียนรู้ร่วมกันและใช้เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในห้องเรียนไทย

อาจารย์ฟูจิอิ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน หรือ Lesson Study (LS) โดยเฉพาะด้านการสอนคณิตศาสตร์ อาจารย์ฟูจิอินำเสนอในหัวข้อ "**Lesson Study: Japanese approach to improvement of classroom teaching**" หรือแปลเป็นไทยว่า **การพัฒนาบทเรียนร่วมกัน :**

แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนของ ชาวญี่ปุ่น

อาจารย์ฟูจิอิ ได้เล่าความเป็นมาของ Lesson Study (LS) ว่าเป็นสิ่งที่มีมาอย่างยาวนานในวงการการศึกษาของประเทศญี่ปุ่น LS เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในการจัดการชั้นเรียนที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่นมากกว่า 120 ปี เป็นการศึกษาวิจัยหรือการทดสอบและตรวจสอบการปฏิบัติงานการสอนของครู ซึ่งเป็นกลุ่มครูที่พบปะกันในระยะยาว เพื่อทำงานออกแบบดำเนินการทดสอบ ศึกษาค้นคว้า และพัฒนาบทเรียนอย่าง ลุ่มลึกและต่อเนื่อง จนได้บทเรียนที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจะมีส่วนช่วยในกระบวนการพัฒนาวิชาชีพ (Professional Development) และกระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning) ในบริบทการทำงานจริงในชั้นเรียน มุ่งให้ครูเป็นผู้ขับเคลื่อน และปรับกระบวนการทำงานด้วยตนเอง ประกอบกับการทำงานแบบร่วมมือรวมพลัง เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยมุ่งเป้าที่การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

กระบวนการของ LS ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ **1) การกำหนดเป้าหมายของบทเรียน (Goals Setting)** ครูและเพื่อนครูจะร่วมกันพัฒนาเป้าหมาย โดยพิจารณาจากจุดประสงค์การเรียนรู้ และข้อมูลสภาพปัญหาด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจริง โดยมักจะใช้คำถามเป็นตัวขับเคลื่อน **2) การวางแผนออกแบบบทเรียนร่วมกัน (Lesson Planning)** ครูร่วมกันกำหนดเนื้อหาบทเรียน ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนภายใต้บทเรียนเดียวกัน **3) การทำวิจัยหรือการสังเกตชั้นเรียน (Research Lesson)** เป็นการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง โดยมีการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน เป็นการสังเกตการสอน และศึกษาความรู้จากนอกห้องเรียน เพื่อนำมาใช้ในการจัดการชั้นเรียน โดยมักจะเป็นการแก้ปัญหาในบทเรียนหรือรูปแบบการเรียนการสอนผ่านการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้เรียน **4) การอภิปรายผลการปฏิบัติการสอน (Post Lesson Discussion)** เป็นการอภิปรายเนื้อหา การประเมินการจัดการ

ชั้นเรียน และทบทวนสิ่งที่ได้เกิดขึ้นภายในชั้นเรียน และ **5) การสะท้อนบทเรียน (Reflection)** การให้ผลสะท้อนหรือข้อเสนอแนะจากการสังเกตการสอนเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขบทเรียน ทั้งนี้ กระบวนการ LS จะดำเนินการในระยะยาว และขับเคลื่อนให้สอดคล้องกับบริบทในชั้นเรียนจริง ดำเนินการเป็นลักษณะของวงจร ซึ่งถือเป็นแนวคิดที่เป็นการทำงาน **ของคณะครูที่ร่วมกันศึกษาการสอนและการเรียนรู้ในชั้นเรียนแบบร่วมมืออย่างเป็นระบบ** และมีความต่อเนื่องในบริบทการทำงานจริง เพื่อเป็นการพัฒนาตนเอง พัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

อาจารย์ฟูจิอิ ยังได้ยกตัวอย่างการเรียนการสอนที่นำเอา **LS มาใช้ในรายวิชาคณิตศาสตร์** ที่ได้มีการทดลองทำงานร่วมกับโรงเรียนในประเทศไทย พบว่าหัวใจสำคัญของการใช้ LS ได้แก่

1. การสังเกตการสอนในชั้นเรียนของเพื่อนครู จะต้องมี การให้ผลสะท้อนกลับ (Feed back) ทั้งในส่วนของการคุมชั้นเรียน ขั้นตอนของการสอน (ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุปบทเรียน) และสภาพชั้นเรียนโดยรวม โดยที่เพื่อนครูจะให้ความสำคัญกับการจดบันทึกการสังเกตการสอน เพื่อเป็น ประเด็นในการพัฒนาชั้นเรียนต่อไป

2. การสอนบทเรียนต่างๆ ในชั้นเรียน เช่น การคำนวณหาพื้นที่ของรูปทรงเรขาคณิต โจทย์แต่ละข้อที่ครูให้นักเรียน ได้ลงมือแก้ปัญหาด้วยตนเอง อาจจะมีวิธีการในการหาคำตอบ ได้มากกว่า 1 วิธี ซึ่งครูควรให้ความสำคัญกับการแสดงวิธีทำ ของนักเรียนแต่ละคน เพื่อสร้างความมั่นใจ และเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการนำเสนอความคิดเห็นในชั้นเรียน โดยไม่ยึดติดกับแนวเดิม

กระบวนการ Lesson Study (LS) เป็นอีกหนึ่งแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพครู พัฒนาคูวิชาชีพที่ครูสามารถนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของตนเอง และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียน สิ่งสำคัญคือ *"คุณครูจะนำกระบวนการ Lesson Study (LS) เข้ามาใช้ในชั้นเรียนของตนเองได้อย่างไร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน"* 🍀

นางสาว ปิยมน แจ่มมุณีปริชา
ผู้ประสานงาน กสศ.

เปิดห้องเรียน sQip : ห้องเรียนแห่งความเสมอภาค เพื่อความสุขของครูและนักเรียน

ความเสมอภาคระหว่างครูและนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญ ปัจจัยหนึ่งในการสร้างห้องเรียนแห่งความสุข กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ร่วมจัดเสวนาในการประชุมทางวิชาการของคุรุสภาประจำปี 2561 ณ ศูนย์ประชุมวายุภักษ์ ศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ โรงแรมเซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ กรุงเทพฯ ในหัวข้อ **"โรงเรียนพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง เส้นทางพลิกโฉมคุณภาพการศึกษาไทย"** เมื่อวันที่ 25 สิงหาคมที่ผ่านมา ซึ่งมีตัวแทนครูและนักเรียนจากโรงเรียนจำนวน 2 แห่ง จากจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดกาญจนบุรี ในโครงการ sQip เข้าร่วมแบ่งปันประสบการณ์ในหัวข้อ

"เปิดห้องเรียน sQip : ห้องเรียนแห่งความเสมอภาคเพื่อความสุขของครูและนักเรียน" โดยตัวแทนครู ได้แก่ ครูวาสนา จันทร์อยู่ ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนตะกุกใต้ศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี และครูณิชนันท์ ศรีวลีรัตน์ ครูกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ โรงเรียนไทรโยคน้อยวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี ได้แลกเปลี่ยนเรื่องการสร้างห้องเรียนแห่งความเสมอภาคเพื่อความสุขของครูและนักเรียน ด้วยวิธีการสอนแบบเปลี่ยนแปลงแนวคิด และวิธีการสอนแบบสร้างการมีส่วนร่วม ดังนี้

วิถีคิดต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยครูถือเป็นหัวใจสำคัญ

"แต่เดิม เราคิดว่านักเรียนต้องเขียนเหมือนที่เราสอน ถ้าฝึกจากครูก็ถือว่าตกเลย" **ครูวาสนา จันทร์อยู่** ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนตะกุกใต้

ศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานี เล่าถึงความคิด ของตนเองในช่วงเริ่มต้นการสอน แต่การเข้าร่วมโครงการ sQip ทำให้ความคิดของเธอเปลี่ยนไป

"เราเปลี่ยนวิถีคิดว่า เด็กต้องเรียนรู้ด้วยตัวเอง เรามีหน้าที่ช่วยปรับให้เขาคิดเป็นวิทยาศาสตร์มากขึ้น" โดยครูวาสนาได้ยกตัวอย่างการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ซึ่งเป็นวิชาที่เด็กมองว่าเข้าใจยาก ครูจึงใช้วิธีการสอนแบบ เปลี่ยนแปลงแนวคิด ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน โดย**ขั้นแรกคือ การรับฟังว่าเด็กมีแนวคิดอย่างไร** เพื่อให้รู้ความคิดที่คลาดเคลื่อนทางวิทยาศาสตร์ของเขาและหาทางเปลี่ยน เช่น ถามว่า อากาศมีตัวตนไหม **ขั้นที่ 2 คือวิธีการที่จะทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม** และกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจ เช่น การให้เขียนคำตอบในกระดาษแล้วแลกเปลี่ยนกับเพื่อน **ขั้นที่ 3 คือการทำทฤษฎีแนวคิด** ด้วยการทำการทดลองหรือสร้างสถานการณ์ให้คิด เช่น การให้นำขวดไปเก็บอากาศ **ขั้นที่ 4 คือการประมวลแนวคิด สรุปผล และนำเสนอ** ซึ่งจะช่วยให้ครู ตรวจสอบได้ว่าเด็กมีการเรียนรู้หรือไม่ และ**ขั้นที่ 5 คือการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นๆ และชีวิตประจำวัน**

นอกจากการปรับวิถีคิดในการเรียนรู้ของเด็กแล้ว ครูวาสนายังเล่าว่า **กระบวนการ PLC มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน** โดยการเข้าร่วม Q-PLC เมื่อ 3 ปีก่อน ทำให้ทราบว่า การใช้กระบวนการ PLC สอดคล้องกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เรื่องการสืบเสาะ ทำทฤษฎีแนวคิด และบูรณาการ ในโรงเรียนตะกุกใต้ศึกษา ครูวิทยาศาสตร์จะพูดคุยกันเพื่อหาจุดร่วมของการสอน แลกเปลี่ยนจุดเด่นในการสอนของตนเอง และทดลองการสอนแบบเปลี่ยนแปลงแนวคิดไปตามหัวข้อที่คิดว่า

คนส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนทางวิทยาศาสตร์ หากมีเวลาร่างก็จะเข้าไปสังเกตการณ์การสอนของเพื่อนครู หากไม่ร่างก็จะใช้การถ่ายคลิปวิดีโอเพื่อนำมาวิเคราะห์ร่วมกัน

อย่างไรก็ตาม การสอนแบบเปลี่ยนแปลงแนวคิดเป็นวิธีการที่สามารถใช้ได้กับทุกกลุ่มสาระ โดยเริ่มต้นจากการสังเกตว่าครูและนักเรียนมีความเข้าใจแบบเดียวกันไหม เปรียบเทียบกับการให้คิดภาพต้นไม้ แต่ละคนก็จะมีภาพต้นไม้ที่แตกต่างกันในความคิด **หัวใจสำคัญคือครูต้องรู้ว่าเด็กมีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานอย่างไร** สำหรับวิชาวิทยาศาสตร์ การสอนแบบเปลี่ยนแปลงแนวคิด มีเป้าหมายเพื่อให้เด็กมีพื้นฐานทางทฤษฎีที่มั่นคง และสามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้ด้วยหลักคิดทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งสามารถประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อเพิ่มมูลค่าสิ่งรอบตัวในชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นการคิดแบบนวัตกรรม โดยครูวางสนาเชื่อว่าความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่เข้มแข็งจะช่วยพัฒนาสังคมต่อไป

การสอนแบบเปลี่ยนแปลงแนวคิดได้ส่งผลให้นักเรียนรักในการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์มากขึ้น โดย **เด็กหญิงเนครตา บุครใหญ่** นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตะกุกใต้ศึกษา ได้สะท้อนความรู้สึกว่า "ชอบเรียนวิทยาศาสตร์แบบที่ครูสอน เพราะได้ความรู้เยอะมาก ปกติไม่ค่อยสนิทกับครู แต่พอเรียนแบบนี้ก็ทำให้พูดคุยและสนิทมากขึ้น ตอนแรกคิดว่าวิทยาศาสตร์เป็นเรื่องยาก เพราะหลักการเยอะและตัวเองก็ไม่ค่อยเข้าใจ แต่พอเรียนจบก็สามารถเอาไปประยุกต์ใช้ได้ และได้เข้าร่วมประกวด Science show"

ด้าน **ครูณิชนันท์ ศรีวลีรัตน์** ครูกลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ โรงเรียนไทรโยคน้อยวิทยา จังหวัดกาญจนบุรี ร่วมแลกเปลี่ยนการสอนภาษาอังกฤษผ่าน Mini Whiteboard โดยครูเล่าว่า ตอนแรกใช้วิธีพูดภาษาอังกฤษกับเด็ก แต่ไม่มีใคร

ตอบโต้ จึงคิดจะดึงความสนใจให้เด็กชอบภาษาอังกฤษด้วยการใช้เกม Mini Whiteboard ซึ่งเป็นเกมที่สอนคำศัพท์ให้นักเรียนได้ทุกระดับ โดยใช้กระดาษ A4 สอดไว้ในใส่แฟ้มใส ใช้ปากกา Whiteboard เขียน และใช้ทิชชู่แทนแปรงลบกระดาน ซึ่งครูจะเป็นผู้ออกคำศัพท์เพื่อให้เด็กเขียนตอบ

Mini Whiteboard ถือเป็นนวัตกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้มากขึ้น ไม่เพียงแต่วิชาภาษาอังกฤษ แต่วิชาคณิตศาสตร์ก็สามารถใช้ได้ โดยแบ่งกลุ่มนักเรียน 5 คน และแจก Mini Whiteboard กลุ่มละ 1 อัน เพื่อแข่งขันการแก้สมการ นอกจากนี้ เพื่อนครูโรงเรียนอื่นๆ ใน Q-network ก็นำเอาเทคนิคนี้ไปใช้กับนักเรียนของตัวเอง เพื่อสร้างความสนุกสนาน และเพิ่มการตอบโต้ของเด็ก

สำหรับเสียงตอบรับจากผู้ปกครอง ครูณิชนันท์ เล่าว่า ผู้ปกครองบอกว่าลูกอ่อนภาษาอังกฤษมาก ไม่สามารถฟัง พูด อ่าน เขียนได้เลย แต่พอขึ้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และได้เรียนภาษาอังกฤษด้วย Mini Whiteboard มาหนึ่งภาคการศึกษา ก็ทำให้ผลการเรียนของลูกดีขึ้น ซึ่งผู้ปกครองรู้สึกประทับใจเทคนิคการสอน และการดูแลเด็กรายบุคคลของครู

ผลจากการใช้ Mini Whiteboard ทำให้เด็กใส่ใจการเรียนมากขึ้น มีปฏิสัมพันธ์กับครูดีขึ้น กล้าทักทาย ชอบและเข้าใจภาษาอังกฤษมากขึ้น โดยครูณิชนันท์ได้ใช้เทคนิคนี้ควบคู่ไปกับการเรียกชื่อเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนตื่นตัว และเป็นการแสดงความใส่ใจว่าสามารถจำชื่อนักเรียนได้ รวมทั้งใช้การจัดกลุ่มนักเรียนเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมด้วยการเขียน Mini Whiteboard "มีเด็กคนหนึ่งที่ชอบเก็บตัว ไม่ปฏิสัมพันธ์ เพราะกลัว แต่ตอนนี้เขาก็เริ่มมี feedback กลับมา เราเชื่อว่าเด็กทุกคนมีศักยภาพ หากดึงออกมาใช้ เด็กก็จะประสบความสำเร็จ" ครูณิชนันท์ กล่าวทิ้งท้าย 🍀

นางสาวคาร์นิตมา ฒิพรรณ
ผู้ประสานงาน กสศ.

ปรุงรสด้วยมือครู

จดหมายข่าวฉบับนี้เป็นเรื่องราวสูตรสำเร็จของการถอดเนื้อหาและสาระสำคัญที่จะเป็นเทคนิคให้กับคุณครู จัดทำโดยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) หนังสือเล่มเล็กน่ารัก น่าหยิบอ่านจนจบเล่มด้วยเวลาอันสั้น ที่มีลักษณะจีวเพียงเฉพาะขนาด ส่วนอาณาภาพของเนื้อหาภายในเล่มนั้นเต็มไปด้วยแก่นของความหมายการสร้างสูตรห้องเรียนสุขจากแนวทางแห่งการปรุงความสุขในห้องเรียนโดยมีครูเป็นคนปรุงและอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนของคน ที่ช่วยให้ผู้อ่านสามารถที่จะอ่านแล้วเกิดความเข้าใจในความหมายได้ตั้งแต่หน้าแรกก็ว่าได้

หนังสือ สูตรห้องเรียนสุขสนุกสอน ฉบับปรุงรสด้วยมือครู เล่มที่กล่าวถึงเบื้องต้นนั้น ถือเป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่เคยเกิดขึ้น เช่น ถ้าโรงเรียนจะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความสุข ห้องเรียนจะต้องกลายเป็นฐานปฏิบัติการทดลองเพื่อทำการค้นหาคำตอบให้ออกมาเป็นรูปแบบสูตรสร้างสุขให้เกิดขึ้นให้ได้ก่อนได้อย่างไร โดยได้มีการแนะนำเทคนิค วิธีการสร้างห้องเรียนให้เด็กที่เรียนสุข และครูสนุกสอน จากการศึกษาค้นคว้าและการลงมือปฏิบัติของนักวิชาการในไทยและต่างประเทศ ยกตัวอย่างเทคนิค เช่น พวกเราเชื่อหรือไม่ว่า **เด็กไทยต้องการความรักก่อนความรู้** ซึ่งมาจากผลการสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนและครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และตัวแทนชุมชนจากกลุ่มตัวอย่าง 24,000 คน ของคณะวิจัยโครงการวิจัยปฏิบัติการโรงเรียนพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถ้าเชื่อเช่นนั้นแล้วครูผู้สอนควรที่จะทำอะไรถึงจะทำให้เด็กได้ทั้งความรักและความรู้

สมาชิกสามารถที่จะหาคำตอบได้ในหนังสือ สูตรห้องเรียนสุขสนุกสอน โดยหนังสือได้พยายามชวนมองปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน ให้เห็นเป็นโอกาสเห็นภาพที่ชัด โดยใช้วิธีการคิดที่เรียกว่า **Growth Mindset** ตามทฤษฎี **Mindset** ของ **Carol S Dweck** นักจิตวิทยามหาวิทยาลัย Stanford ที่ได้ทำการสรุปไว้ว่า **ความเชื่อและวิธีการคิด ส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรม มุมมองและทัศนคติ**

เนื้อหาในหนังสือสูตรห้องเรียนสุขเล่มนี้ยังรวบรวมความหมาย **Student engagement** ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้ได้อย่างประสิทธิภาพ จาก

มุมมองของนักวิชาการ ในแวดวงการศึกษาของเมืองไทย ความบริบทของประเทศไทยเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้ อย่างง่ายว่า **Student engagement** นั้นแปลความหมายได้ว่า **ผู้เรียนสนุกกับการเรียน** หรือ **ความยึดมั่นผูกพันในการเรียน** ของนักเรียน **ความไม่ผู้ไม่เรียน** โดยครูสามารถใช้แบบสะท้อน พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community —PLC) เป็นอีกหนึ่งองค์ความรู้ที่กำลังได้รับความนิยมในแวดวงของการพัฒนาการศึกษาขณะนี้ เพราะเป็นการรวมตัวของกลุ่มบุคคลให้เกิดการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของครู และบุคลากรในโรงเรียนเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการทำงานทั้งองค์กร หรือทั้งเขตการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ หนังสือยังมีการสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานของครู เช่น วิธีที่ว่า **พยายามเข้านะ** แค่นี้ก็แอบยิ้ม หนึ่งในประโยคที่มักจะได้ยินได้ฟังบ่อยๆ ในการ์ตูนหรือแม้แต่ซีรีส์ของญี่ปุ่น แน่นอนคำนี้เปรียบได้กับข้อความที่ กำลังใจ และสะท้อนได้ว่า **กระบวนการ สำคัญกว่าผลลัพธ์**

ถ้าเปรียบเทียบง่ายๆเมื่อนำมาใช้กับเด็กนักเรียน ส่งเสริมให้เด็กมีความพยายามเพิ่มมากขึ้น สนใจกระบวนการเรียนรู้อย่างไม่ย่อท้อก็อาจจะเป็นแรงผลักดันให้เด็กอยากที่จะพยายามไปให้ถึงเป้าหมายของตน การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เชื่อมมันในศักยภาพของผู้เรียนโดยมองว่าผู้เรียนมีความสามารถที่แตกต่างกันจนสามารถปรับไปตามลักษณะของผู้เรียน ต้องเป็นคนที่มีความเชื่อเรื่องความแตกต่างอย่างยึดหยุ่นในการที่จะแสวงหาความรู้ได้อีกด้วย

หนังสือ **สูตรห้องเรียนสุข สนุกสอน ฉบับป่วนสุดด้วยมือครู** เล่มนี้เป็นหนังสืออีกเล่มหนึ่ง ที่จะเป็นตัวช่วยให้คุณครูมีแรงบันดาลใจในการสร้างความสุขในห้องเรียน เป็นตัวช่วยให้ครูพร้อมที่จะก้าวข้ามอุปสรรคทุกอย่างไปได้อย่างมีความสุขต่อไป และทำให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความสุขสำหรับทุกๆ คน สมาชิกที่สนใจสามารถดาวน์โหลดหนังสือฉบับอิเล็กทรอนิกส์ได้ที่ QR-code

